ANTHONY MICHAEL COLLINS
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2024. szeptember 12.[1]

C-337/23. sz. ügy

APS Beta Bulgaria EOOD,
Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD

(a Sofiyski rayonen sad [szófiai kerületi bíróság, Bulgária] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – Tisztességtelen feltételek – 93/13/EGK irányelv– 2008/48/EK irányelv – A hitelező által elfogadott hivatásos kezes visszterhes kezességvállalása – Kapcsolt hitelmegállapodások – A hitel kezes általi visszafizetése – A hitelező jogainak engedményezése”

I. Bevezetés

1. A Sofiyski rayonen sad (szófiai kerületi bíróság, Bulgária) jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmével a Bíróság véleményét kéri számos, a fogyasztói hitelmegállapodásokban foglalt bizonyos feltételeknek az uniós joggal való összeegyeztethetőségével kapcsolatos kérdésben, amennyiben a hitellel kapcsolatos kezességből eredő követelés engedményesei az e megállapodások alapján felvett összegeket a hitelfelvevő fogyasztókkal igyekeznek visszafizettetni.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

2. A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 2008. április 23-i 87/102/EGK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2008/48/EK irányelv[2] 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározások alkalmazandók:

[…]

[1] Eredeti nyelv: angol.

[2] HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o., HL 2010. L 199., 40. o., HL 2011. L 234., 46. o.; az irányelvet módosította a 2011. november 14-i 2011/90/EU bizottsági irányelv (HL 2014. L 296., 35. o.) és a 2014. február 4-i 2014/17/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 60., 34. o.), a 2016. június 8-i (EU) 2016/1011 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 171., 1. o.; helyesbítés: HL 2017. L 137., 41. o.), a 2019. június 20-i (EU) 2019/1243 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2019. L 198., 241. o.), valamint a 2021. november 24-i (EU) 2021/2167 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2021. L 438., 1. o.).

c) »hitelmegállapodás«: olyan megállapodás, amely alapján a hitelező a fogyasztónak hitelt nyújt vagy annak nyújtására ígéretet tesz halasztott fizetés, kölcsön vagy más, ezekhez hasonló pénzügyi megoldás formájában

[…]

n) »Kapcsolt hitelmegállapodás«: olyan hitelmegállapodás, amelynek esetében

i. az adott hitel kizárólag meghatározott áruk értékesítésével vagy egy meghatározott szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos megállapodás finanszírozását szolgálja; és

ii. a két megállapodás objektív szempontból kereskedelmi egységet képez; kereskedelmi egységről van szó, ha a szállító vagy a szolgáltató maga finanszírozza a hitelt a fogyasztó részére, vagy ha ezt egy harmadik személy finanszírozza, ha a hitelező a szállító vagy szolgáltató által nyújtott szolgáltatásokat a hitelmegállapodás megkötésének vagy előkészítésének céljára használja fel, vagy ha a hitelmegállapodásban meghatározott árut vagy meghatározott szolgáltatást rögzítettek.”

3. A 2008/48 irányelv 15. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„Ha a kapcsolt hitelmegállapodás tárgyát képező áru értékesítésére vagy szolgáltatás nyújtására nem vagy csak részben került sor, vagy azok nem felelnek meg az adásvételi vagy szolgáltatásnyújtási szerződésben foglaltaknak, a fogyasztó jogorvoslattal élhet a hitelezővel szemben, amennyiben a fogyasztó az értékesítővel vagy a szolgáltatásnyújtóval szemben jogorvoslattal élt, de az adásvételre vagy szolgáltatásnyújtásra vonatkozó jog vagy szerződés szerinti igényeit nem tudta érvényesíteni. A tagállamok határozzák meg, hogy a jogorvoslat milyen mértékig és feltételek mellett gyakorolható.”

4. A 2008/48 irányelv 17. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A hitelmegállapodás szerinti hitelezői jogoknak vagy magának a hitelmegállapodásnak harmadik személyre történő engedményezése esetén a fogyasztó az eredeti hitelezővel szembeni bármilyen követelése tekintetében az engedményes ellen jogosult keresetet benyújtani, ideértve az ellentételezést is [helyesen: az engedményessel szemben érvényesítheti az őt az eredeti hitelezővel szemben megillető kifogásokat, ideértve az ellenkövetelések beszámítását is], ha ez az érintett tagállamban megengedett.”

5. A 2008/48 irányelv 22. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben ez az irányelv harmonizált rendelkezéseket tartalmaz, a tagállamok nemzeti jogukban nem tarthatnak fenn vagy vezethetnek be az ebben az irányelvben meghatározottaktól eltérő rendelkezéseket.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a fogyasztók ne mondhassanak le a nemzeti jog ezen irányelvet végrehajtó vagy annak megfelelő rendelkezéseiben rájuk ruházott jogokról.

(3) A tagállamok továbbá biztosítják, hogy az általuk ezen irányelv végrehajtása során elfogadott rendelkezések a megállapodások szövegezéséből adódóan nem megkerülhetők, különösen az ezen irányelv hatálya alá tartozó lehívások vagy hitelmegállapodások olyan hitelmegállapodásokba

történő integrálásával, amelyek jellege vagy célja lehetővé teszi az irányelv alkalmazásának megkerülését.

[…]”

B. A bolgár jog

6. A Zakon za zadalzheniyata i dogovorite [3] (a kötelmekről és a szerződésekről szóló módosított törvény; a továbbiakban: ZZD) 147. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A kezes a főkötelezettség esedékessé válását követően továbbra is felelősséggel tartozik, ha a hitelező hat hónapon belül keresetet indított az adós ellen. Ezt a rendelkezést akkor is alkalmazni kell, ha a kezes a kezességvállalását kifejezetten a főkötelezettség időtartamára korlátozta.

A hitelező által az adós részére biztosított határidő-hosszabbítás nem vált ki joghatást a kezessel szemben, ha az nem járult hozzá a határidő-hosszabbításhoz.”

III. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

7. Az Easy Asset Management AD és a Credisimo AD, a bolgár jog szerinti jogi személyek, fogyasztói hitelmegállapodások révén mintegy 40–50%-os kamatláb mellett 300 bolgár lev (BGN) (hozzávetőleg 150 euró) és 1700 BGN (hozzávetőleg 870 euró) közötti összegekben [4] nyújtottak kölcsönt a fogyasztó-hitelfelvevőknek, amelyet három és tizennyolc hónap közötti időszakon belül kellett visszafizetniük. E hitelmegállapodások mindegyikében a hitelfelvevő fogyasztónak kezesség formájában kellett biztosítékot nyújtania. [5] Két természetes személy, akik megfelelnek bizonyos hitelfeltételeknek, [6] egy bank vagy egy, a hitelező által kijelölt társaság vállalhatta ezt a kezességet. [7] A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő valamennyi ügyben a hitelfelvevő fogyasztó egy, a hitelező által kijelölt társaság – a Financial Bulgaria EOOD, az Easy Asset Management AD leányvállalata, vagy az I Trust EOOD – által nyújtott kezességvállalást fogadta el. Miután a fogyasztó-hitelfelvevő nem fizette vissza a hitelt, a kezes a kezességvállalás alapján fizetett a hitelezőnek. Ezt követően a kezesek az APS Beta Bulgaria EOOD-ra (a továbbiakban: első jogosult; APS Beta Bulgaria) vagy az Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD (a továbbiakban: második jogosult; Agentsia) részére engedményezték az őket megillető kamatokat.

[3] Az állami közlöny 1950. november 22-i 275. száma, 1951. január 1-je óta hatályos, módosította: az állami közlöny 2021. április 27-i 35. száma.

[4] A 2008/48/EK irányelv nem alkalmazandó a 200 eurónál kisebb összegű hitelmegállapodásokra: lásd a 2. cikk (2) bekezdésének c) pontját.

[5] Az egyik ügyben nem volt szükség kezességvállalásra, ugyanakkor kezességvállalás hiányában a hitelfelvevőnek 14 napot kellett várnia a hitel jóváhagyására. Amennyiben a hitelfelvevő fogyasztó a hitelmegállapodás megkötésétől számított 48 órán belül kezességi szerződést kötött a hitelező által kiválasztott személlyel, vagy 10 napon belül feltétel nélküli bankgaranciát nyújtott, hitelkérelmét 24 órán belül jóváhagyták. A Bizottság megállapította, hogy e feltételek nyomást gyakoroltak a hitelfelvevő fogyasztóra annak érdekében, hogy elfogadja a hitelező által választott kezest.

[6] A kérdést előterjesztő bíróság szerint ez a lehetőség az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képező egyes ügyekben állt rendelkezésre.

[7] A második jogosult, az Agentsia azt állítja, hogy a javasolt hivatásos kezest nem ő választotta vagy jelölte ki, hanem elfogadta azt.

8. A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás az APS Beta Bulgaria és az Agentsia által benyújtott hét *ex parte* kérelemre vonatkozik,[8] amelyekben a kezesek által a hitelmegállapodások alapján a hitelezők részére kifizetett összegek fogyasztó-hitelfelvevők általi megfizetésének kikényszerítését kérik.[9] Ezek az összegek tartalmazzák a hitelmegállapodások alapján visszafizetendő teljes összeg több mint 75%-át kitevő kezesi költségek díját.

9. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária) a ZZD 147. cikkének (1) bekezdését úgy értelmezi, hogy ha a hitelező a főkötelezettség esedékességét követő hat hónapos időszakon belül nem indít keresetet az adóssal szemben, az e tartozás visszafizetését biztosító kezességvállalás a jogszabály hivatalból alkalmazandó rendelkezésének erejénél fogva megszűnik.[10] Egyes nemzeti bíróságok úgy vélik, hogy a ZZD 147. cikkének (1) bekezdésére a hitelezővel szemben csak a kezes hivatkozhat. Annak ellenére, hogy a kezesnek a hitelezővel szemben fennálló kötelezettségei megszűnhettek azáltal, hogy a hitelező határidőn belül nem indított eljárást az adós ellen, a kezes visszakövetelheti a nem teljesítő adóstól az általa a kezesség alapján kifizetett összegeket.[11] A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő első, második és harmadik ügyben a Financial Bulgaria EOOD és az I Trust EOOD több mint hat hónappal az utolsó részlet esedékessé válását követően fizetett a hitelezőnek, a kezességvállalásból eredő jogait pedig az APS Beta Bulgaria részére engedményezte. A negyedik, hetedik és nyolcadik ügyben a Financial Bulgaria EOOD több mint hat hónappal az utolsó részlet esedékessé válását követően törlesztette a tartozást, a kezességvállalásból eredő jogait pedig az Agentsia részére engedményezte. Az ötödik ügyben a Financial Bulgaria EOOD a hat hónapos határidőn belül törlesztette a tartozást, a kezességvállalásból eredő jogait pedig az Agentsia részére engedményezte.

10. E körülmények között a Sofiyski rayonen sad (szófiai kerületi bíróság, Bulgária) úgy határozott, hogy az előtte folyó eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv[12] […] 4. cikkének (2) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését, hogy ha a hitelmegállapodás a fogyasztót arra kötelezi, hogy a hitelező által kijelölt kezessel kezességi szerződést kössön, a kezességi szerződés tartalma nem az e harmadik személlyel kötött szerződés »elsődleges tárgyát«, hanem a hitelmegállapodás tartalmának részét képezi? Van-e jelentősége e tekintetben annak, hogy a hitelező és a kezes kapcsolatban álló személyeknek minősülnek-e?

2) Úgy kell-e értelmezni a [93/13 irányelv] melléklete 1. pontjának i) alpontját, hogy ha a fogyasztó egy már megkötött hitelmegállapodás alapján kezest köteles állítani – az egyik lehetőség szerint oly módon, hogy a hitelező által kijelölt személyt bízza meg –, akkor a fogyasztónak a hitelmegállapodás megkötésének napján később megkötött kezességi

[8] 2023. október 26-i végzésével a kérdést előterjesztő bíróság arról tájékoztatta a Bíróságot, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képező nyolc kérelem közül a hatodikat visszavonták.

[9] A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az eljárásban részt nem vevő fogyasztó-hitelfelvevők vitathatják a bíróság által ismertetett tényállást.

[10] A Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék) polgári és kereskedelmi kollégiumának 2014. június 18-i 4/2013. sz. értelmező határozata.

[11] Lásd például: Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság, Bulgária) II-b fellebbviteli tanácsának 2019. március 1-jei, a 2165/2019. sz. polgári fellebbezési ügyben hozott 5389. sz. határozata

[12] HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.; módosította a 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 304., 64. o.) és a 2019. november 27-i (EU) 2019/2161 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2019. L 328., 7. o.).

szerződésből eredő kötelezettségének tartalma nem tekinthető egyértelműnek, mivel a fogyasztónak nem volt lehetősége arra, hogy maga válassza ki vagy javasolja a hitelező által a jövőben kezesként megnevezendő személyt?

3) Amennyiben az előző kérdésre adott válasz szerint egyértelmű a kezességi szerződés tárgya: úgy kell-e értelmezni a [93/13 irányelv] melléklete 1. pontjának i), j) és m) alpontját, hogy amennyiben a fogyasztó egy már megkötött hitelmegállapodás keretében kezes állítására vállalt kötelezettséget – az egyik lehetőség szerint oly módon, hogy a hitelező által kijelölt személyt bízza meg –, akkor a fogyasztónak a hitelmegállapodásból eredő kötelezettségének tartalma nem tekinthető egyértelműnek, és ez a hitelmegállapodás vagy annak egyes rendelkezései érvénytelenségéhez vezethet?

4) Úgy kell értelmezni a [93/13 irányelvnek] a fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv[13] 8. cikkével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (1) bekezdését, hogy amennyiben a hitelt nyújtó személy megköveteli a fogyasztótól, hogy a hitelező által kijelölt személlyel kössön szerződést a hitelezőnek a fogyasztóval szembeni követelésének biztosítására, ez minden esetben a fogyasztó hátrányos helyzetének kihasználásának és így agresszív kereskedelmi gyakorlatnak minősül-e?

5) A negyedik kérdésre adott nemleges válasz esetén: úgy kell értelmezni a [93/13 irányelvnek] a [2005/29 irányelv] 8. cikkével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkét, hogy egy olyan egyoldalú bírósági eljárásban, mint a fizetési meghagyásos eljárás, amelyben a fogyasztó nem fél, a bíróság azon kétségét, hogy a szerződési feltétel tisztességtelen, kizárólag arra alapozhatja, hogy gyanúja szerint a fogyasztó a feltételt tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alapján fogadta el, vagy ez utóbbit bizonyossággal meg kell állapítani?

6) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48 irányelv] 15. cikkének (2) bekezdését, hogy ezt a rendelkezést olyan esetekben kell alkalmazni, amikor a hitelmegállapodást járulékos szolgáltatással, nevezetesen egy harmadik személy által térítés ellenében nyújtott kezességvállalással kapcsolják össze, és a fogyasztó számára nemcsak a kezes kötelezettségszegő magatartása – mint például a jogszabályban előírt határidő lejárta utáni fizetés – miatti követelései érvényesítésének lehetőségét nyitja meg, hanem a kezessel szembeni kötelezettséget kizáró eljárási kifogásokat is?

7) Lehetővé tesz-e a [2008/48 irányelvnek] a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 15. cikkének (2) bekezdése, illetve – feltételezve, hogy a hitelmegállapodás és a kezességi szerződés kapcsolt ügyletnek minősül – a [93/13 irányelvnek] ezen irányelv melléklete 1. pontjának b) és c) alpontjával összefüggésben értelmezett 5. és 7. cikke olyan nemzeti ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a fogyasztói hitelmegállapodáshoz kapcsolódó szerződés kezese, aki a fogyasztótól a hitelmegállapodás biztosítékkal történő fedezéseként díjazásban részesült, és aki az elsődleges hitelezőnek szerződéses feltétel alapján fizetett, a [ZZD] 147. cikkében foglalt határidő lejárta ellenére – amely az ítélkezési gyakorlat szerint teljes egészében megszünteti a kezességet – hivatkozhat arra, hogy az eredeti hitelező jogaiba lépett, és a jogalkalmazásra vonatkozó ellentmondásos ítélkezési gyakorlatra hivatkozva fizetést követelhet az elsődleges adóstól?

[13] A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2005. L 149., 22. o.).

8) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48 irányelvnek] a [93/13 irányelv] 5. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének g) pontját, hogy a hitelmegállapodásban rögzített, a hitelkötelezettség teljes összegének növekedését eredményező, kapcsolódó kezességi szerződés megkötésére vonatkozó kötelezettség esetén a hitel teljeshiteldíj-mutatóját is a kezes díjazására tekintettel megnövelt törlesztőrészleteknek megfelelően kell kiszámítani? Jelentőséggel bír-e e tekintetben az, hogy ki választotta ki a kezest, és hogy e személy az elsődleges hitelezővel kapcsolatban álló személy?

9) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48 irányelv] 10. cikke (2) bekezdésének g) pontját, hogy a teljeshiteldíj-mutatónak az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó mint hitelfelvevő között létrejött hitelmegállapodásban történő téves feltüntetését a teljeshiteldíj-mutató hitelmegállapodásban történő feltüntetése hiányának kell tekinteni, és a nemzeti bíróságnak alkalmaznia kell a nemzeti jogban a teljeshiteldíj-mutató fogyasztói hitelmegállapodásban történő feltüntetésének hiánya esetére előírt jogkövetkezményeket? Feltételezhető-e, hogy ezek a következmények szükségszerűen a fogyasztóval szemben fizető kezest is kötik?

10) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48 irányelv] 23. cikkének második mondatát, hogy arányosnak kell tekinteni a nemzeti jogban előírt, a fogyasztói hitelmegállapodás semmissége formájában megjelenő szankciót olyan esetekben, amelyekben csak a nyújtott tőkeösszeget kell visszafizetni, ha a fogyasztói hitelmegállapodás nem tartalmazza a teljeshiteldíj-mutató pontos megjelölését azáltal, hogy nem tünteti fel a hitelező által kiválasztott kezes vállalkozás költségét (még akkor is, ha a teljeshiteldíj-mutatót számszerűen feltüntetik a hitelmegállapodás szövegében)?

11) Úgy kell-e értelmezni a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK irányelvnek[14] (»Szolvencia II«) […] ezen irányelv I. melléklete A. részének 14. pontjával összefüggésben értelmezett 2. cikkének (2) bekezdését, hogy az említett irányelv értelmében vett »biztosítási tevékenységnek« minősül-e az olyan szakmai tevékenységként, díjazás ellenében végzett kezesi tevékenység, amelynek keretében a kezességet vállaló társaság minden nemteljesítés esetén kifizeti a fogyasztó mint elsődleges adós által felvett hitel teljes összegét, és a díjazás a fogyasztó nemteljesítésétől függetlenül minden egyes hitelrészlettel együtt kifizetésre kerül?

12) A tizenegyedik kérdésre adott igenlő válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a [2009/138 irányelv] 14. cikkének (1) bekezdését, hogy a tizenegyedik kérdésben említett tevékenységet végző személy köteles engedélyt kérni a biztosítók engedélyezéséért felelős nemzeti szabályozó hatóságoktól?”

11. Az Agentsia, a cseh kormány[15] és az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket a Bírósághoz.

[14] A biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló, 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Szolvencia II”) (HL 2009. L 335., 1. o.; helyesbítések: HL 2014. L 219., 66. o.; HL 2016. L 319., 68. o.; HL 2017. L 266., 22. o.).

[15] A cseh kormány írásbeli észrevételeit az előzetes döntéshozatalra előterjesztett tizenegyedik kérdésre adott válaszra korlátozta.

IV. Értékelés

12. A Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik és a hetedik kérdés megválaszolásával kapcsolatban kéri a véleményemet. Az Agentsia és a Bizottság azt javasolja, hogy a Bíróság e kérdéseket együttesen vizsgálja meg, amely javaslattal egyetértek.

13. Az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás keretében a Bíróságnak hasznos választ kell adnia a nemzeti bíróság számára, amely megkönnyíti az előtte folyamatban lévő jogvita eldöntését. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket.[16] A hatodik és hetedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság egyrészt arra vár választ, hogy a 2008/48 irányelv 15. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó-e egy harmadik személy által térítés ellenében nyújtott kezességvállaláshoz kapcsolódó hitelmegállapodásra, másodszor, hogy az 93/13 irányelvnek ezen irányelv melléklete 1. pontjának b) és c) alpontjával összefüggésben értelmezett 5. és 7. cikke alkalmazandó-e az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlatra, amely szerint a kezes, aki fizetett a fogyasztói hitelmegállapodás elsődleges hitelezőjének, az elsődleges adóstól e kezesség megszűnése ellenére is követelhet fizetést.

A. A hatodik és a hetedik kérdés elfogadhatóságról

A felek észrevételei

14. Az Agentsia szerint a kezesi szerződés a hitelező számára további biztosítékot nyújt a hitelre, és biztosítja annak teljes körű és határidőben történő teljesítését. E kezesi szerződés a hitelező és a fogyasztó-hitelfelvevő közötti hitelmegállapodástól oly módon különül el, hogy a két szerződés nem tekinthető egyetlen kereskedelmi egységnek. Ezenfelül a kezesi szerződés nem a hitelmegállapodás finanszírozására szolgál. A hitelmegállapodás és a kezesi szerződés tehát nem minősül a 2008/48 irányelv 3. cikkének n) pontjában meghatározottak szerinti „kapcsolt hitelmegállapodásnak”. Mivel a 2008/48 irányelv 15. cikkének (2) bekezdése csak a kapcsolt hitelmegállapodásokra alkalmazandó, nem szabályozza azokat az ügyleteket, amelyekre az előzetes döntéshozatalra utaló határozat vonatkozik. A hatodik és a hetedik kérdés nem kapcsolódik az ügy tényállásához, hipotetikus jellegű, és ezért elfogadhatatlan.

15. A Bizottság a hatodik és hetedik kérdés elfogadhatóságát illetően nem emel kifogást.

Elemzés

16. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén az előbbi az utóbbiak által eldöntendő jogviták megoldásához szükséges támpontokat nyújt az uniós jog értelmezése terén. Ezen együttműködés keretében kizárólag a jogvitában eljáró, a meghozandó bírósági határozatért felelősséget viselő nemzeti bíróságra tartozik, hogy az ügy sajátosságaira tekintettel megítélje az előzetes döntéshozatalnak az ítélethozatalhoz való szükségességét, valamint a Bíróság elé terjesztett kérdéseinek a relevanciáját. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni. A nemzeti bíróság által meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett

[16] Lásd ebben az értelemben: 2022. február 10-i Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Elévülési idő) ítélet (C-219/20, EU:C:2022:89, 33. pont).

kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy e kérdést hatékonyan megválaszolja. [17]

17. A hatodik és a hetedik kérdés arra vonatkozik, hogy a 2008/48 irányelv 15. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó-e olyan hitelmegállapodásra, amely az adós által fizetett díj ellenében harmadik személyek által nyújtott kezességvállaláshoz kapcsolódik, különösen pedig arra vonatkozik, hogy e megállapodások a 2008/48 irányelv értelmében vett kapcsolt hitelmegállapodásnak minősülnek-e. E két kérdés azt kívánja megtudni a Bíróságtól, hogy egyes másodlagos uniós jogi rendelkezések alkalmazhatóak-e az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetett tényállásra, amelynek fennállását az eljárás felei nem vitatják. Az ilyen tényállás egyértelműen a jelen indítvány 16. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat hatálya alá tartozik. Következésképpen azt tanácsolom a Bíróságnak, hogy a hatodik és hetedik kérdést nyilvánítsa elfogadhatónak.

B. Az ügy érdeméről

A felek észrevételei

18. A jelen indítvány 14. pontjában kifejtett okokból az Agentsia azt állítja, hogy a 2008/48 irányelv 15. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazandó, ha a hitelmegállapodást járulékos szolgáltatás nyújtásával, jelen ügyben egy harmadik személy által díjfizetés ellenében nyújtott kezességvállalással kapcsolják össze. Az Agentsia azt állítja, hogy a hetedik kérdés olyan nemzeti jogi kérdéseket vet fel, amelyek a kezességvállalás határidejének lejáratára vonatkoznak, nem pedig a hitelezővel szemben a termékértékesítésből vagy szolgáltatásnyújtásból eredő követelésekre. Az Agentsia továbbá megjegyzi, hogy az a tény, hogy a kezes a hitelezővel szemben nem hivatkozott a ZZD 147. cikkére, annak ellenére, hogy a főkövetelés esedékessé válása óta eltelt hat hónap, semmilyen következménnyel nem jár a hitelfelvevő fogyasztóra nézve. A tartozás fennáll, függetlenül attól, hogy azt mely személy részére kell megfizetni.

19. A Bizottság egyetért azzal az álláspontttal, amely szerint a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyek tárgyát képező hitelmegállapodások nem felelnek meg a 2008/48 irányelv 3. cikkének n) pontjában foglalt követelményeknek, és ezért nem minősülnek a 2008/48 irányelv 15. cikkének (2) bekezdése által szabályozott kapcsolt hitelmegállapodásoknak. A nyújtott hitel nem kizárólag vagy részben azonosítható áruk értékesítésére vagy azonosítható szolgáltatás nyújtására irányuló szerződést finanszírozott. A kezesi szerződések tehát járulékosak a hitelmegállapodáshoz képest, és nem nyújtanak hitelt áruk vagy szolgáltatások vásárlására. A Bizottság azt állítja, hogy úgy tűnik, hogy a hetedik kérdés a nemzeti jog alkalmazására és értelmezésére irányul, nem pedig a fogyasztói szerződés valamely feltételére, így a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 irányelv rendelkezései nem alkalmazandók.

[17] Lásd ebben az értelemben: 2016. december 8-i Eurosaneamientos és társai ítélet (C-532/15 és C-538/15, EU:C:2016:932, 26–28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

20. A Bizottság mindazonáltal azt javasolja, hogy a Bíróság a hatodik és hetedik kérdésre adott válaszában vegye figyelembe azokat a sajátos körülményeket, amelyek között az előzetes döntéshozatalra utaló végzést meghozták. Úgy tűnik, hogy a hitelező és a kezes közötti jogviszony olyan jellegű,[18] hogy az utóbbit visszatartja attól, hogy a kezesség megszüntetése érdekében a ZZD 147. cikkének (1) bekezdésére hivatkozzon. Ha a hitelfelvevő fogyasztó a hitelezővel szemben hivatkozhatna e rendelkezésre, akkor elkerülhetné a felvett összeg visszafizetését. Ezek az észrevételek különösen fontosak, amennyiben a hitelmegállapodáshoz való hozzáférés attól függ, hogy a hitelfelvevő fogyasztó érdekében a hitelező által kijelölt jogalany vállal kezességet.

21. A Bizottság továbbá azt állítja, hogy a 2008/48 irányelv 17. cikkének megkerülése áll fenn, ha a kezes a tartozás fogyasztó-hitelfelvevő általi visszafizetésének biztosítása érdekében kezesi szerződésre hivatkozhat, nem pedig az e követelés behajtására vonatkozó jog engedményezésére. A Bizottság szerint a 2008/48 irányelv 17. cikke abból a vélelemből indul ki, hogy a követelés engedményese a hitelezőtől független harmadik személy. Az e cikk által biztosított védelemnek még inkább alkalmazandónak kell lennie abban az esetben, ha a kezes az eredeti hitelező leányvállalata. Az olyan megállapodás, amelynek alapján a hitelező és a kezes egyetlen kereskedelmi egységként működve megállapodik a hitelfelvevő fogyasztó hitelezővel szemben fennálló jogainak megszűnéséről, a 2008/48 irányelv 22. cikkének (3) bekezdésébe ütköző módon megkerüli ezen irányelvet.

Elemzés

– *A 2008/48 irányelv 15. cikkének (2) bekezdése*

22. A 2008/48 irányelv 3. cikkének n) pontja értelmében a „kapcsolt hitelmegállapodás” két együttes feltétel teljesülését követeli meg: a szóban forgó hitel kizárólag termékértékesítésre vagy szolgáltatásnyújtásra vonatkozó szerződés finanszírozását szolgálja, és a két szerződés objektíve egyetlen kereskedelmi egységet képez.[19] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben szóban forgó hitelmegállapodások nem azonosítható áruk vagy szolgáltatások vásárlását finanszírozzák. A kezesi szerződések sem olyan szolgáltatást nyújtanak, amelynek ellenértéke a hitelmegállapodások alapján lenne teljesítendő. Amint azt a Bizottság helyesen megjegyzi, a kezesi szerződés járulékos a hitelmegállapodáshoz képest. Ez a két szerződés tehát a 2004/48 irányelv értelmében vett „kapcsolt hitelmegállapodás” fennállására vonatkozó együttes feltételek közül az elsőnek nem felel meg. Mivel a 15. cikk (2) bekezdése az így meghatározott „kapcsolt hitelmegállapodásokra” alkalmazandó, e rendelkezés nem alkalmazható azokra a szerződésekre, amelyek nem tartoznak e meghatározás körébe.

[18] A Bizottság úgy véli, hogy a Financial Bulgaria EOOD az Easy Asset Management AD leányvállalata. Ami a Credisimo AD és az I Trust EOOD közötti jogviszonyt illeti, először is megjegyzi, hogy a hitelező választotta ki a kezest a fogyasztói hitelmegállapodáshoz. Másodszor, a kezes nem hivatkozott a kezesség megszűnésére a hitelezővel szemben olyan esetben, amikor az a kezes, aki tisztában van azzal, hogy a fogyasztó-hitelfelvevő pénzügyi nehézségekkel szembesülhet, inkább hajlandó lenne ezt megtenni, minthogy ki legyen téve annak a kockázatnak, hogy a fogyasztó-hitelfelvevő nem teljesít.

[19] Lásd például: 2023. december 21-i BMW Bank és társai ítélet (C-38/21, C-47/21 és C-232/21, EU:C:2023:1014, 301. pont) gépjárművek szállításával kapcsolatos hitelmegállapodások tekintetében.

– *A 93/13 irányelv 5. és 7. cikke*

23. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a nemzeti ítélkezési gyakorlat úgy értelmezi a ZZD 147. cikkét, hogy az az elsődleges hitelezőnek fizető kezes számára lehetővé teszi, hogy fizetést követeljen az adóstól, annak ellenére, hogy a kezességet a törvény erejénél fogva megszűntnek kell tekinteni.[20] A 93/13 irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit. A 93/13 irányelv 5. cikke előírja, hogy a szerződésekben írásban szereplő feltételeknek világosaknak és érthetőknek kell lenniük, és kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. A 93/13/EGK irányelv 7. cikke a tisztességtelen feltételeknek a fogyasztókkal kötött szerződésekben való ismétlődő alkalmazását szabályozza. Amint azt a Bizottság megállapította, mivel a hetedik kérdés a 93/13 irányelvnek ezen irányelv melléklete 1. pontjának b) és c) alpontjával összefüggésben értelmezett 5. és 7. cikkére hivatkozik, azt nemzeti jogszabály alkalmazásával, nem pedig fogyasztói szerződés valamely feltételének értelmezésével összefüggésben teszi. Ezen uniós jogi rendelkezések, mivel saját meghatározásuk szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben foglalt tisztességtelen feltételek értelmezésére és alkalmazására vonatkoznak, nem szabályozzák a ZZD 147. cikkéhez hasonló nemzeti jogi rendelkezések alkalmazását.[21]

– *A 2008/48 irányelv rendelkezéseinek megkerülése*

24. Az EUMSZ 267. cikk hatáskört biztosít a Bíróságnak az uniós jog értelmezésére a nemzeti bíróság által elé terjesztett kérdések megválaszolásával összefüggésben.[22] Noha annak érdekében, hogy a nemzeti bíróság részére hasznos választ adjon, a Bíróság figyelembe veheti az uniós jog olyan rendelkezéseit is, amelyekre a nemzeti bíróság nem hivatkozott,[23] az erre vonatkozó hatáskörét korlátozza a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak EUMSZ 267. cikk által előírt világos szétválasztása,[24] amely rendelkezés alapján a nemzeti bíróságok határozzák meg azokat az uniós jogi kérdéseket, amelyek megválaszolását kérik.[25] Ennek megfelelően a nemzeti bíróságok feladata, hogy az általuk előzetes döntéshozatalra terjeszteni kívánt kérdések formájáról és tartalmáról döntsenek, amelyeknek a felek nem módosíthatják a tartalmát.[26] A helyzet ezen állása

[20] A Bíróságnak nem feladata a nemzeti jog rendelkezéseinek értelmezéséről határozni, sem azt megítélni, hogy az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás keretében helyesen értelmezte-e e rendelkezéseket a kérdést előterjesztő bíróság: lásd például: 2016. szeptember 21-i Etablissements Fr. Colruyt ítélet (C-221/15, EU:C:2016:704, 15. pont); 2018. június 5-i Grupo Norte Facility ítélet (C-574/16, EU:C:2018:390, 32. pont).

[21] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 104. és 157. pontja megállapítja, hogy az egyik hitelmegállapodás olyan feltételt tartalmaz, amely előírja, hogy a kezes a fogyasztó fogyasztói hitelmegállapodásból eredő kötelezettségeinek esedékessé válását követően a kezesi szerződés feltételei szerint továbbra is felelősséggel tartozik, függetlenül attól, hogy a hitelező a kötelezettség esedékessé válását követő hat hónapon belül indított-e eljárást a fogyasztó-hitelfelvevő és/vagy a kezes ellen. Az Agentsia azt állítja, hogy e feltétel kedvező a fogyasztók számára, mivel kötelezettségeikért egy másik adós vállal kezességet, akitől a hitelező a tartozás visszafizetését követelheti.

[22] Lásd például: 2014. március 27-i Torralbo Marcos ítélet (C-265/13, EU:C:2014:187, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[23] Lásd például: 2019. október 17-i Comida paralela 12 ítélet (C-579/18, EU:C:2019:875, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[24] Lásd például: 2024. június 20-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Harmadik országbeli munkavállalók kiküldetése) ítélet (C-540/22, EU:C:2024:530, 105. pont); 2024. június 27-i Ministero della Giustizia ítélet (C-41/23, EU:C:2024:554, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[25] Lásd például: 2020. július 9-i Raiffeisen Bank és BRD Groupe Societé Générale ítélet (C-698/18 és C-699/18, EU:C:2020:537, 46. pont). A Bíróság ítélkezési gyakorlatából szintén kitűnik, hogy ha a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában kifejezetten rámutat arra, hogy nem tartja szükségesnek valamely kérdés előterjesztését, vagy hallgatólagosan elutasítja, hogy az egyik fél által felvetett kérdést a Bíróság elé terjessze, a Bíróság nem válaszolhat e kérdésre, és nem is veheti azt figyelembe az előzetes döntéshozatali kérdésre adott válaszában: lásd például: 2018. december 13-i Touring Tours und Travel és Sociedad de Transportes ítélet (C-412/17 és C-474/17, EU:C:2018:1005, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[26] Lásd például: 2013. július 18-i Consiglio Nazionale dei Geologi ítélet (C-136/12, EU:C:2013:489, 29. és 30. pont); 2022. december 22-i Airbnb Ireland és Airbnb Payments UK ítélet (C-83/21, EU:C:2022:1018, 82–84. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

összhangban van azzal az ítélkezési gyakorlattal, amely megköveteli a Bíróságtól annak biztosítását, hogy a tagállamok kormányai, valamint egyéb felek az Európai Unió Bírósága alapokmánya 23. cikkének megfelelően benyújthassák észrevételeiket.[27]

25. Ezek az eljárások jó példát nyújtanak a Bíróság EUMSZ 267. cikk szerinti hatáskörének gyakorlására vonatkozó korlátozások bevezetésének alapjául szolgáló indokoknak legalábbis egy részére. Mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem a 2008/48 irányelv 17. cikke (2) bekezdésének értelmezését kérte, nem vitatták a Bizottság azon állításának jogalapját, hogy e rendelkezés azon a feltételezésen alapul, hogy az engedményesnek, akire vonatkozik, az eredeti hitelezőtől független harmadik személynek kell lennie. A 2008/48 irányelv 22. cikke (3) bekezdésének szövegéből is kitűnik, hogy e rendelkezés arra kötelezi a tagállamokat, hogy gondoskodjanak arról, hogy az általuk ezen irányelv végrehajtása érdekében elfogadott rendelkezéseket ne lehessen megkerülni.[28] Mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem kérte a Bíróságtól a 2008/48 irányelv 22. cikke (3) bekezdésének értelmezését, nem kifogásolható, hogy nem állapította meg, hogy a Bizottság által hivatkozott, esetlegesen megkerült rendelkezéseket e célból fogadták-e el. A Bíróság így nem rendelkezik az ahhoz szükséges anyaggal, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára a 2008/48 irányelv 22. cikke (3) bekezdésének olyan értelmezését adja, amely hasznos lehet az előtte folyamatban lévő jogvita megoldásához. Az ilyen jellegű eredmény összeegyeztethetetlen az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás megfelelő alkalmazásával.

V. Végkövetkeztetések

26. Ezért azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Sofiyski rayonen sad (szófiai kerületi bíróság, Bulgária) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik és hetedik kérdésre a következő választ adja:

1) A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európi parlamenti és tanácsi irányelv 15. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazandó a járulékos szolgáltatással, nevezetesen egy harmadik személy által díjfizetés ellenében nyújtott kezességvállalással összekapcsolt hitelmegállapodásokra, ha e hitelmegállapodások nem kizárólag azonosítható áruk értékesítésére vagy azonosítható szolgáltatás nyújtására vonatkozó szerződés finanszírozására irányulnak.

2) Az 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvnek ezen irányelv melléklete 1. pontjának b) és c) alpontjával összefüggésben értelmezett 5. és 7. cikke nem alkalmazandó az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlatra, amely szerint a fogyasztói hitelmegállapodás hitelezője részére fizető kezes e kezesség megszűnése ellenére követelhet fizetést az adóstól.

[27] Lásd például: 2014. október 16-i Welmory ítélet (C-605/12, EU:C:2014:2298, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2020. december 17-i BAKATI PLUS ítélet (C-656/19, EU:C:2020:1045, 33. pont).

[28] Lásd: 2024. március 21-i Profi Credit Bulgaria (A hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások) ítélet (C-714/22, EU:C:2024:263, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).